

**Підготовка вчителів у ЗВО/ЗФПО, вебінар 3,
14.12.2021 р., 16.15-17.00
Особливості наставництва в педагогічній практиці**

**Аня Хурінайнен-Косунен
Рія Палмквіст**

Відео - педагогічна практика в Гельсінському університеті, Школа підготовки вчителів Віккі

- <https://www.youtube.com/watch?v=NdzfKzjy6g>

Оцінювання в педагогічній освіті в Гельсінському університеті

Підсумкове оцінювання

Відбувається після курсів або навчальних модулів.

Наприклад:

1. Багатодисциплінарне навчання, модуль (1-й і 2-й курси)
 - Після кожного курсу (математика, рідна мова та література, образотворче мистецтво тощо) виставляється оцінка
 - > оцінка за багатодисциплінарне навчання, модуль - це середнє значення за всіма курсами
2. Бакалаврські та магістерські роботи
3. Оцінки від 0 до 5 (максимум 5)
 - Для всіх оцінок мають бути критерії

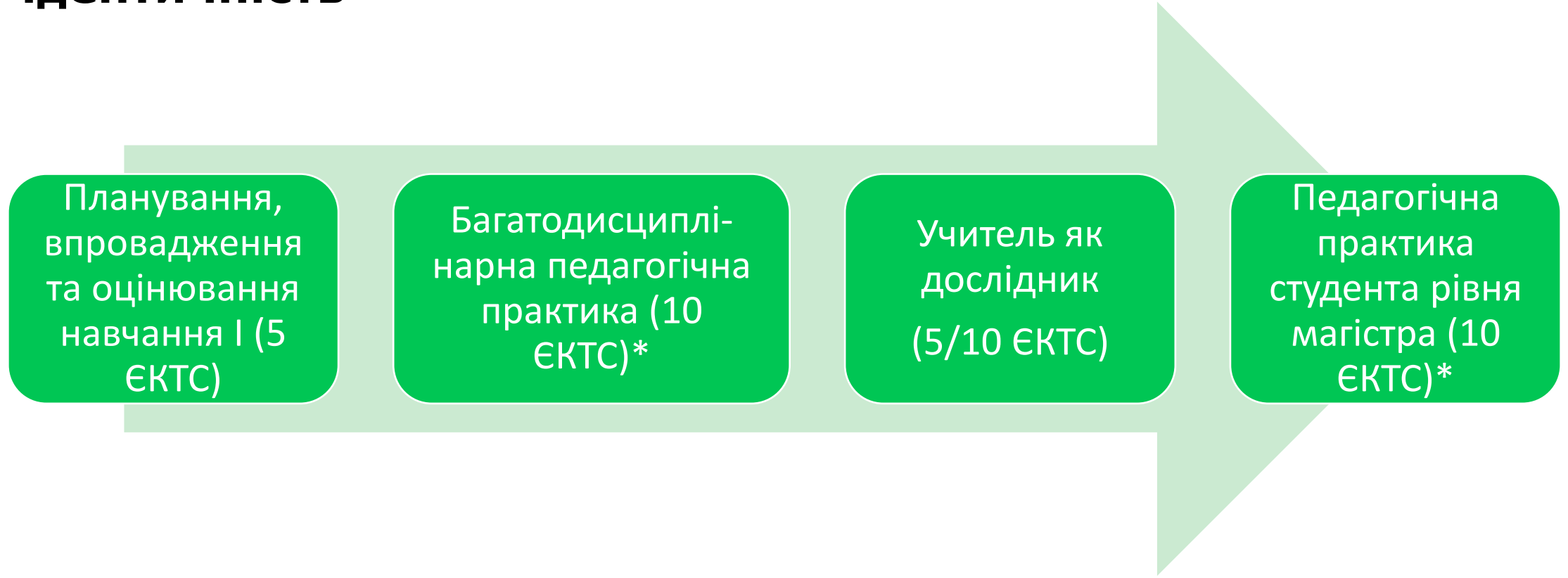
Формувальне оцінювання

Відбувається під час навчання в рамках різних курсів і навчальних модулів.
Викладачі самі вирішують, як його проводити.

Найважливішим методом оцінювання є самооцінювання, саморефлексія, яка відбувається під час всіх занять - > для розвитку та вдосконалення власної практичної теорії, професійної ідентичності.

- Самооцінювання
- Взаємооцінювання
- Групове оцінювання
- Оцінювання може бути усним або письмовим - вирішувати викладачам.
- Зараховано / підлягає доопрацюванню / не зараховано, відхилено

Подорож студентів-учителів до професії вчителя - розробка власної практичної теорії, професійна ідентичність

● ● Саморефлексія та самооцінювання в педагогічній освіті

Мають відбуватися під час всіх занять – як матеріалізувати свою практичну теорію, як розвинути професійну ідентичність!

- Під час навчання використовуються ті самі методи роботи та навчання, а також методи оцінювання, що і при викладанні, навчанні та оцінюванні в загальноосвітній школі!
- Студент-учитель повинен розуміти зв'язок між теорією та практикою!

Саморефлексія та самооцінювання в педагогічній освіті

- Мета - самостійний студент, який пізніше в трудовому житті стане самостійним учителем і розвиватиме власну діяльність - > просувається в педагогічній освіті на основі власного досвіду, переконань та уяви.
- «Хто я зараз?» «Яким учителем я хотів би бути?» (Korthagen, F. A. & Vasalos, A. 2005)
- Мета позитивної психології полягає в тому, щоб підтримати людину за допомогою зовнішнього досвіду (= дії в класі), щоб знайти внутрішню силу (Seligman 2002)
- Концепція рефлексії розуміється як глибокі роздуми, що ведуть до нового розуміння, а також зміни в діях та розумінню себе.

Korthagen, F. A. & Vasalos, A. 2005. Levels in reflection: Core reflection as a means to enhance professional growth. *Teachers and teaching*, 11 (1), 47–71.

Seligman, M. E. 2002. Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. Teoksessa C. R. Snyder & S. J. Lopez (toim.) *Handbook of positive psychology*, Oxford: Oxford University Press 2 (2002), 3–9.

Яка практика є добре керованою педагогічною практикою?

Самооцінювання

- пов'язане з рефлексією щодо себе;
- дає можливість зрозуміти та осмислити власні дії з різних сторін, а також спрямувати та змінити їх;
- визначає цілі навчання для себе;
- отримує та змінює інформацію для досягнення цілей;
- діє, розробляє й оцінює власні рішення та наслідки своєї діяльності

(Atjonen, P 2007) ; Jyrhämä, R. & Syrjäläinen, E. 2009)

Яка практика є добре керованою педагогічною практикою?

Педагоги-супервізори (університетська та шкільна педагогіка)

1. Викладач університету є експертом у своїй галузі науки - сутність, зміст предмета - теорія та практика - > представляє університетську педагогіку.
2. Класний керівник є експертом у своєму класі - теорія та практика, шкільна педагогіка та дидактика: знає учнів, добре знає відповідні віку методи навчання й оцінювання, шкільну програму - > представляє шкільну педагогіку

Ці два педагоги-супервізори можуть забезпечити гарне поєднання теорії та практики для розвитку професійної ідентичності, практичної теорії, вчителювання студентів-учителів.

Яка практика є добре керованою педагогічною практикою?

Сесії-рефлексії - зустрічі між педагогами-супервізорами та студентами-практикантами

Характеристики педагогів-супервізорів

Відкритий діалог - надає студентам простір

Дають студентам свободу висловлювати свої думки та почуття.
Слухайте, слухайте, слухайте!!!

Конфіденційна ситуація

Кажуть студентам, що ці роздуми завжди носять конфіденційний характер.

Прийнятна (емоції, навички, компетентності, ставлення)

Приймають усіх студентів без будь-яких умов (без стереотипів)

Позитивна та конструктивна

Позитивний та конструктивний зворотний зв'язок.

Розвиваюча та підтримуюча

Розвивають свої компетентності, підтримують студентів на всіх рівнях.
Дають поради, різні пропозиції та думки щодо дій. Ставлять запитання...

Поради та настанови

Ситуація, орієнтована на майбутнє

Уявляють, якою ця дія може бути в майбутньому.

Теорія та практика завжди в дискусіях

Володіють хорошими знаннями та компетентностями щодо теорії та практики

Гарне, надихаюче почуття

Захоплені, мотивовані, готові допомогти, підтримують позитивну атмосферу, «йдуть пліч-о-пліч» зі студентом

(Jyrhämä 2009, Atjonen 2017, Huurinainen-Kosunen 2020)

● ● Наставництво, супровід - це

Взаємодія, рольові відносини (новачок та експерт) і владні відносини між студентом-учителем і вчителем-супервізором: в хорошому та поганому!

Цілі педагогів-супервізорів:

1. Показати зразок
2. Зміцнити впевненість студента в собі (професійна самооцінка)
3. Розвинути навички взаємодії (хороша атмосфера та спілкування)
4. Розвинути педагогічні навички (педагогічні та дидактичні)
5. Розвинути метакогнітивні навички (рефлексія)
6. Розвинути етичну поведінку (відповідальність, врівноваженість, справедливість, терпимість тощо)

(Jyrhämä 2009)

«Думайте та записуйте протягом першого тижня практики. Будемо застосовувати це разом». Планування своєї педпрактики

- 1. Продовжуйте писати власну практичну теорію, описувати професійну ідентичність.**
Яким вчителем ви хочете стати?
- 2. Подумайте про свої власні цілі навчання**
Чого ви хочете навчитися та що ви хочете розвивати як студент-учитель під час педагогічної практики? Чого ви очікуєте від практики?
- 3. Враховуйте вік і рівень розвитку учнів у класі.** Яке навчання має бути організовано для дітей цього віку, щоб воно було надихаючим, значущим і захоплюючим?
- 4. Ознайомтеся з цілями і змістом предметів,** які ви збираєтеся вивчати в рамках шкільної програми, на вебсайті нашої школи. Що ви бачите? Запишіть основні цілі предметів.
- 5. Який супровід і зворотний зв'язок** ви хочете отримати від вчителя-супервізора?
- 6. Ваше минуле:** досвід викладання, ваше навчання, сильні сторони, занепокоєння, хобі тощо

● ● Супровід та наставництво з питань викладання - планування своєї педпрактики

1. План роботи на визначений період

- Студенти-практиканти отримали інформацію про теми кожного предмета/всього періоду від учителя-супервізора.
- У них також є всі ті матеріали, що і в учнів: підручники для учнів, зошити, підручники для вчителів
- Протягом тижнів планування вони складають план на період за кожним предметом... протягом цього періоду студенти отримуватимуть поради та консультації від класного керівника та викладача університету

● ● WORD-документи

1. Поради щодо складання плану на визначений період
2. Форма плану на період

Супровід та наставництво до уроку з питань плану уроку

- Студенти-практиканти складають план кожного уроку. Вони отримують допомогу від учителя-супервізора, а також від університетського викладача-супервізора.
- **Студенти-практиканти та вчитель-супервізор обов'язково перевірятимуть разом кожен урок перед уроком:**
 - цілі уроку, цілі навчальних занять під час уроку, методи роботи, мотиваційні дії, матеріали, вправи, домашнє завдання, диференціація

● ● Спільне планування

● ● WORD-документи

1. Поради щодо складання плану на період

4. Форма плану уроку

Порада в останню мить перед уроком від учителя-супервізора

Написання творів - студенти-практиканти допомагають індивідуально

Уроки практики: супровід і диференціація

Супровід та наставництво після уроку щодо плану уроку

Після уроків, після шкільного дня студент-практикант і вчитель-супервізор обговорюють те, що відбувалося на уроці:

- саморефлексія студентів-практикантів, запитання вчителів-супервізорів та зворотний зв'язок;
- таке обговорення триває близько 15-30 хвилин;
- університетські супервізори-викладачі приходять на уроки 3-5 разів за весь період практики і дають зворотний зв'язок;
- вчителі-супервізори стежать за всіма уроками – саме вони відповідають за учнів, а не студенти – для студентів це частина навчання, це не виробнича практика!

Дискусія-рефлексія в наставництві, супровід

● ● після уроку - запитання

Найважливіші кроки дискусії-рефлексії після уроку практики

1. Відкриття дискусії:

- загальні відчуття та рухи: як пройшов урок, як ви себе відчуваєте?
- цілі уроку: які цілі ви ставили перед уроком? Чи досягли ви їх?

2. Пояснення, роз'яснення уроку:

- опис навчальної ситуації та досвіду: опишіть урок та його етапи. Опишіть методи роботи, що використовувалися...як вам це вдалося, чи підходили вони всім учням тощо.

Дискусія-рефлексія в наставництві, супровід після уроку - запитання

3. Структура уроку

- аналіз навчальної ситуації, обробка уроку:
- розкажіть мені про різні частини уроку:
 - > мета, зміст, методи роботи, участь учнів, робота учнів тощо.
- Яка частина уроку була найкращою?
- Що б ви зробили по-іншому?

4. Підсумки:

- Чого ви сьогодні навчилися? Чи було щось, що вас не влаштовувало? Чому? Що сталося? Що б ви змінили на наступному уроці?

(Jyrhämä 2009, Kansanen 2009, Huurinainen-Kosunen 2020)

Взаєморефлексія, зворотний зв'язок і відеоспостереження

Взаєморефлексія

- Інші студенти також можуть стежити за уроками та надавати зворотний зв'язок
- Вчителі-супервізори можуть запропонувати запитання, відповіді на які слід шукати

Кероване спостереження та рефлексія в групі

- Щотижня, різні теми, потім групове обговорення (6 учнів із трьох класів + вчителі-супервізори = 9 осіб)
- Форми спостереження та одна стаття для читання
- Зв'язок між теорією та практикою (стаття+спостереження)

● ● Відеоспостереження

Не дуже поширене, але використовується в багатьох практиках.

У Гельсінському університеті відеоспостереження відбувається під час проходження практики студентами-математиками.

Один із прикладів, за словами Ані:

1. Перший відеозапис на першому тижні педагогічної практики: студенти-практиканти спочатку разом дивляться відео та вибирають найкращу частину уроку.

Групове спостереження та обговорення їхнього вибору - чому ця частина була найкращою?

2. Другий відеозапис на останньому тижні практики: учні-вчителі спочатку разом дивляться відео та вибирають найкращі частини уроку.

Групове спостереження та обговорення їхнього вибору - чому ці частини були найкращими? Яке поліпшення, розвиток вони помітили в своїй практиці?

● ● **Заключний звіт про самооцінювання практики та заключне обговорення**

1. Після практики студент-практикант пише власний звіт, саморефлексію щодо практики (5-10 сторінок):

- оцінює цілі, досягнення,
- рефлексія щодо власного розвитку та практичної теорії,
- ставить цілі для наступної практики = практики під час магістратури

2. Педагогам-супервізорам має бути надісланий звіт про самооцінювання.

3. Заключне обговорення з учителем-супервізором на основі звіту

● ● **Як учитель-супервізор може розвинути власні навички, щоб навчати та наставляти студентів-практикантів?**

Як я визначаю потреби студентів?

Який я вчитель-супервізор?

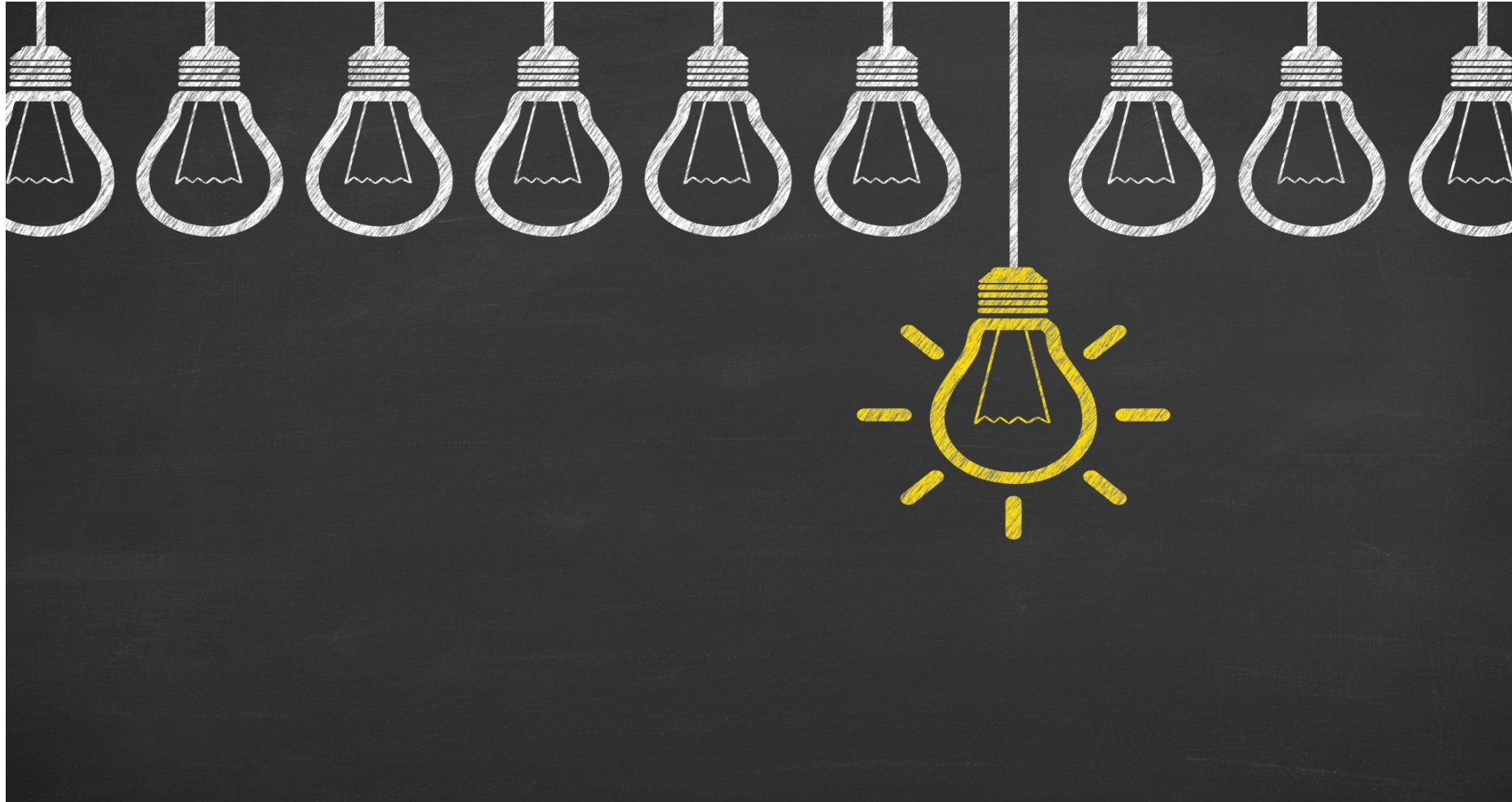
До чого я прагну в своєму супроводі?

Як мені знайти спільну концептуальну мову зі студентами?

Який мій наставницький шлях?

Які в мене педагогічне мислення, практична теорія?

Дякую!

● ● ПНС - педагогічна навчальна спільнота - групове обговорення

Найкращі практики/наставництво в педагогічній освіті/педагогічній практиці в Україні - топ-5.

Що ми повинні розвивати?

● ●
Найкращі практики/наставництво в педагогічній освіті/педагогічній практиці в Україні - топ-5

Що ми повинні розвивати?
